

Література

1. Актуальні питання формування інтересу в навчанні / под ред. Г.І. Щукіної. Москва, 1984.
2. Атутов П.Р., Бабкін Н.І., Васильєв Ю.К. Зв'язок трудового навчання з основами наук. Москва, 1983.
3. Гур'єв А.І. Міжпредметні зв'язки - теорія і практика. *Наука і освіта*: Гірничо-Алтайськ, 1998. № 2. 204 с.
4. Гур'єв А.І. Міжпредметні зв'язки в теорії та практиці сучасної освіти. *Інноваційні процеси в системі сучасної освіти*: матеріали Всеросс. наук.-практ. конф., Горно-Алтайськ, 1999. 160 с.
5. Максимова В.Н. Актуальні проблеми дидактики. Львів, 1982.
6. Максимова В.Н. Міжпредметні зв'язки і вдосконалення процесу навчання. Москва, 1977.

УДК 811.161.2

Тишковець М. П.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
tyshkovec@tdmu.edu.ua

ВИВЧЕННЯ СИНОНІМІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ) У МЕДИЧНОМУ ЗВО

Комунікативна компетентність студентів медичних закладів освіти залежить від багатьох чинників: від володіння нормами літературної мови й фаховою термінологією, а також стандартизованими мовленнєвими конструкціями медичного профілю; від здатності використовувати мовні засоби відповідно до мети і ситуації спілкування та ін. Не менш важливо, на наш погляд, збагачувати та активізувати словниковий запас студентів, формувати вміння доречно і точно використовувати відповідні лексеми у побудові власних зв'язних висловлювань. Саме тому на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у медичному виші не втрачає актуальності опанування теми «Лексичні норми професійного спілкування», а також її окремого розділу – групи слів за значенням.

Метою нашої розвідки є визначення оптимальних напрямів роботи для засвоєння синонімів під час вивчення української мови професійного спрямування студентами-медиками.

Словник української мови подає таке тлумачення: «Синонім – слово, близьке або тотожне значенням до іншого, але відмінне від нього звуковою формою, напр.: красивий, вродливий, гарний.» [3, с 185]. Більшість студентів медичного ЗВО володіють цією дефініцією. Однак майбутні лікарі і провізори часто допускаються помилок у використанні синонімів у мовленні, зокрема у вживанні слів у невластивому для них значенні, у невиправданій заміні одного слова іншим, у надмірному використанні запозичених лексем, у той час, коли

можна застосувати власне українське слово, та ін. Ось чому важливо для студентів засвоїти синоніми як семантичну групу української медичної лексики, а також уміти використовувати їх у фаховому мовленні.

Для ефективного опанування явищем синонімії під час вивчення української мови (за професійним спрямуванням) доречно звернути увагу на основні теоретичні аспекти. Студенти повинні знати, що залежно від смислового наповнення, стилістичного забарвлення та активності вживання синоніми поділяються на такі групи: семантичні (різняються відтінками у значенні), стилістичні (однакові за значенням, але різні за стилістичним забарвленням і відповідно – сферою використання) та абсолютні (однакові за значенням, стилістичним забарвленням і сферою поширення, вони взаємозамінні). У термінологічній лексиці виокремлюють такі різновиди синонімічних пар: запозичений термін – питомо український термін (дезінфекція – знезараження, рецепт – припис), запозичений термін – запозичений термін (бактеріофаг – мікрофаг, пситакоз – орнітоз), термін-епонім – повний термін (реактив Шиффа – фуксин-сірчиста кислота), інтернаціональний термін – терміносполука (дисиміляція – енергетичний обмін) [1, с. 93–94].

Для формування умінь вдалого послуговування синонімами у мовленні студентів доречними вважаємо такі види завдань:

1. Підберіть до запозичених слів власне українські синоніми-відповідники.

Авітаміноз, адаптація, адекватний, аналогічний, анемія, анестезія, аномалія, асиміляція, астма, біографія, вакцинація, вібрація, генезис, дезінфекція, дефект, діарея, експеримент, елементарний, еміграція, імміграція, інгредієнт, ін'єкція, маніпуляція, презент, рентабельний, симптом, супозиторій, трансформація, фактор.

2. Доберіть до термінів-епонімів синонімічні повні терміни.

Хвороба Базедова-Грейвса-Перрі, хвороба Боткіна, хвороба Верльгофа, Гебердена хвороба, хвороба Бехтерева, хвороба Паркінсона, синдром Клода Бернара, рефлекс Ашнера, реактив Ерліха, мазь Вишневського, паста Лассара, мазь Вількінсонова, мікстура Бехтерева, Глауберова сіль, розчин Люголя, хвороба Бурневільля.

3. До поданих назв недуг і симптомів хвороб доберіть сучасні медичні терміни.

Правець, молочниця, гарячка, сухоти, млость, ядуха, сибірка, грудна жаба, жовтуха, золотуха, куряча сліпота, свинка, чорна хвороба, заїда, червінка, трясця.

4. Проведіть діалектологічну розвідку. Зберіть народні назви хвороб і симптомів захворювань, назви лікарських рослин, препаратів. Підберіть до зібраних лексем сучасні медичні терміни. Підготуйте доповідь на студентській конференції на тему «Народні уявлення про походження хвороб і їхнє відображення в мові».

5. У «Словнику синонімів української мови» [2] знайдіть і запишіть синонімічні ряди професійної медичної термінології.

6. Складіть тези публічного виступу на тему «Причини виникнення синонімії у медичній термінологічній лексиці».

Таким чином, уміння добирати синонімічні слова і правильно вживати їх у професійному мовленні – неодмінний складник культури мови майбутнього медичного працівника.

Література

1. Світлична Є. І., Берестова А. А., Телешкіна О. О. Фахова мова фармацевта : базовий підруч. для студентів вищ. фармацев. навч. закл. (фармац. ф-тів) IV рівня акредитації. 2-ге вид., випр. та допов. Харків : НФаУ Золоті сторінки, 2017. 312 с.

2. Словник синонімів української мови: в 2 т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. К. : Наук. думка, 2006.

3. Словник української мови : в 11-ти томах. К. : Наукова думка, 1970 – 1980. Т. 9. 1978. С. 185.

УДК 37.091.113:005.336.2

Турчик І.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту освіти

Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

irinaturchik@ukr.net

ЕКОНОМІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК НЕОБХІДНА ВИМОГА ЧАСУ

Постановка проблеми. В умовах освітнянської та адміністративно-територіальної реформ одним із шляхів удосконалення механізму управління та фінансування закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) в Україні є упровадження та розширення автономії закладів з навчальної, економічної та фінансово-господарської діяльності. Для сучасного керівника ЗЗСО впровадження автономії, насамперед, відкриває шлях оптимізації управлінського процесу та водночас вимагає формування економічної компетентності.

У нашій державі питання підготовки економічно компетентних керівників ЗЗСО особливо актуальне у зв'язку з тим, що нині більшість керівних посад обіймають люди, які не мають спеціальної управлінської підготовки, фахових знань з економічних, фінансових, маркетингових питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дефініцію «компетентність» експерти державних і недержавних освітніх організацій Швейцарії, США та Канади DESECO з різних галузей (освіти, бізнесу, здоров'я) визначають, як здатність забезпечити індивідуальні та соціальні потреби, виконувати поставлені завдання. Вони вважають, що компетентність ґрунтується на поєднанні цінностей, емоцій, ставлень і практичних навичок, поведінкових компонентів, знань і вмінь, всього того, що мобілізує до активної дії. Експерти також вказують на провідне значення ключових компетентностей. Серед них найбільш значимими виділяють автономну діяльність, уміння функціонувати в соціальних гетерогенних групах, інтерактивне використання засобів [1].